

Bruxelles, 11. srpnja 2023.
(OR. en)

11144/1/23
REV 1

ECOFIN 669
UEM 203
SOC 495
EMPL 346
COMPET 690
ENV 769
EDUC 282
RECH 314
ENER 405
JAI 915
GENDER 146
ANTIDISCRIM 140
JEUN 184
SAN 421

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. preth. dok.:	11144/23
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 614 final1
Predmet:	PREPORUKA VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije

---

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, o kojem su raspravljali Vijeće i Europsko vijeće na temelju prijedloga Komisije COM(2023) 614 final.

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o Nacionalnom programu reformi Latvije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža², a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

---

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

² SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća³ kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i uključivom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma ažuriran je 30. lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

---

³ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (2) Komisija je 22. studenoga 2022. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2023., čime je označen početak europskog semestra 2023. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 23. ožujka 2023. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2023., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 22. studenoga 2022. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2023., u kojem je utvrđeno da je Latvija jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno detaljno preispitivanje. Komisija je 24. veljače 2023. donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Latvije za 2023. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2023., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 16. svibnja 2023. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja⁴ („Preporuka o europodručju za 2023.”), a 13. ožujka 2023. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.
- (3) Iako gospodarstva Unije pokazuju iznimnu otpornost, geopolitički kontekst i dalje ima negativan utjecaj. Čvrsto stojeći uz Ukrajinu, Unija je svoj program gospodarske i socijalne politike usmjerila na smanjivanje negativnih posljedica energetske šokove na ranjiva kućanstva i poduzeća u kratkoročnom razdoblju te na nastavak rada na zelenoj i digitalnoj tranziciji, potpori održivom i uključivom rastu, očuvanju makroekonomske stabilnosti i povećanju otpornosti u srednjoročnom razdoblju. U velikoj je mjeri usmjerena i na povećanje konkurentnosti i produktivnosti Unije.

---

⁴ Preporuka Vijeća od 16. svibnja 2023. o ekonomskoj politici europodručja (SL C 180, 23.5.2023., str. 1).

- (4) Komisija je 1. veljače 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija” („Industrijski plan u okviru zelenog plana”). Cilj Industrijskog plana u okviru zelenog plana povećanje je konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija i podupiranje brzog prelaska na klimatsku neutralnost. Njime se dopunjuju postojeći napori u okviru europskog zelenog plana i plana REPowerEU. Njegov je cilj također omogućiti poticajnije okruženje za povećanje Unijinih proizvodnih kapaciteta za tehnologije i proizvode s nultom neto stopom emisija koji su potrebni za ostvarenje Unijinih ambicioznih klimatskih ciljeva te osigurati pristup relevantnim kritičnim sirovinama, među ostalim diversifikacijom nabave, primjerenim iskorištavanjem geoloških resursa u državama članicama i maksimalnim povećanjem recikliranja sirovina. Industrijski plan u okviru zelenog plana temelji se na četiri stupa: predvidljivom i pojednostavnjenom regulatornom okruženju, bržem pristupu financijskim sredstvima, unapređenju vještina i otvorenoj trgovini za otporne lance opskrbe. U cilju rada na regulatornom okviru za poticanje rasta Komisija je 16. ožujka 2023. objavila i dodatnu komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, koja se temelji na devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. U njoj se utvrđuju prioriteti politike koji se odnose na aktivno osiguravanje strukturnih poboljšanja, dobro usmjerena ulaganja i regulatorne mjere za dugoročnu konkurentnost Unije i njezinih država članica. Preporuke navedene u nastavku doprinose ostvarenju tih prioriteta.
- (5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2023. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020. i 2022. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

- (6) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. To će doprinijeti energetskej sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok će se istodobno povećavati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Uredbom o planu REPowerEU državama članicama omogućuje se da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost dodaju novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirale ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU. Tim reformama i ulaganjima doprinijet će se i povećanju konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija, kako je navedeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana, i provedbi preporuka za pojedinu zemlju koje se odnose na energetiku i upućene su državama članicama 2022. i, ako je primjenjivo, 2023. Uredbom o planu REPowerEU uvodi se nova kategorija bespovratne financijske potpore koja se državama članicama stavlja na raspolaganje za financiranje novih reformi i ulaganja u energetici u okviru njihovih planova za oporavak i otpornost.

---

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uređaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

- (7) Komisija je 8. ožujka 2023. donijela Komunikaciju o smjernicama za fiskalnu politiku u 2024. („Komunikacija od 8. ožujka 2023.“). Cilj joj je državama članicama pomoći u pripremi programa stabilnosti i konvergencije i tako poboljšati koordinaciju politika. Komisija je podsjetila da će se opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu deaktivirati krajem 2023. U razdoblju 2023. – 2024. pozvala je na provedbu fiskalnih politika kojima se osigurava srednjoročna održivost duga i održivo povećava potencijalni rast te je pozvala države članice da u svojim programima stabilnosti i konvergencije za 2023. navedu kako će svojim fiskalnim planovima osigurati usklađenost s referentnom vrijednosti od 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) utvrđenu Ugovorom te osigurati uvjerljivo i kontinuirano smanjenje duga ili zadržavanje duga na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Komisija je države članice pozvala i da postupno ukinu nacionalne fiskalne mjere uvedene za zaštitu kućanstava i poduzeća od naglog porasta cijena energije, počevši od najmanje ciljanih mjera. Navela je da bi, bude li mjere potpore trebalo produljiti zbog novih pritisaka na cijene energije, države članice takve mjere trebale bolje usmjeriti na ranjiva kućanstva i poduzeća. Komisija je navela da bi fiskalne preporuke bile kvantificirane i diferencirane. Nadalje, kao što je predloženo u njezinoj Komunikaciji od 9. studenoga 2022. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a, fiskalne preporuke izradile bi se na temelju neto primarnih rashoda. Preporučila je da sve države članice nastave štititi ulaganja koja financira država i osiguraju djelotvorno korištenje sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije, posebno za potrebe ciljeva zelene i digitalne tranzicije i otpornosti. Komisija je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama.

- (8) Komisija je 26. travnja 2023. predstavila zakonodavne prijedloge za provedbu opsežne reforme Unijinih pravila gospodarskog upravljanja. Glavni je cilj tih prijedloga ojačati održivost javnog duga i reformama i ulaganjima promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Komisija svojim prijedlozima želi unaprijediti nacionalnu odgovornost, pojednostavniti okvir i pozornost u većoj mjeri usmjeriti na srednjoročno razdoblje, u kombinaciji s djelotvornom i koherentnijom provedbom. U skladu sa zaključcima Vijeća od 14. ožujka 2023. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a cilj je da se zakonodavni rad dovrši 2023.
- (9) Latvija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije⁶. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Latvija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.

---

⁶ ST 10157/2021 INIT, ST 10157/2021 ADD 1, ST 10157/2021 ADD 1 COR 1.

- (10) Latvija je 25. travnja 2023. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2023., a 17. travnja 2023. svoj Program stabilnosti za 2023., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1466/97. Zbog njihove uzajamne povezanosti ta su dva programa ocijenjena zajedno. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2023. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Latvije o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost.
- (11) Komisija je 24. svibnja 2023. objavila Izvješće za Latviju za 2023. U njemu je ocijenjen napredak Latvije u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2022. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Latvije. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Latvije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(12) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Latviju u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011 i objavila rezultate 24. svibnja 2023. Komisija je zaključila da u Latviji ne postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabosti povezane s vanjskim zaduživanjem i stambenim nekretninama i dalje su blage, dok su one povezane s konkurentnošću relevantne, ali se očekuje da će u bliskoj budućnosti ostati općenito ograničene. Nedavni rast deficita tekućeg računa bio je znatan, no očekuje se da će se deficit znatno smanjiti u 2023. te dodatno u 2024. Očekuje se da će latvijsko neto stanje međunarodnih ulaganja, koje se znatno poboljšalo u proteklom desetljeću, ostati uglavnom stabilno. Ipak, inflacijski pritisci i pritisci na plaće mogli bi, ako se nastave, narušiti konkurentnost Latvije, posebice zato što je temeljna inflacija znatno iznad prosjeka europodručja. Iako je rast cijena stambenih nekretnina nedavno povećan, ne čini se da je precijenjenost stambenih nekretnina znatna. Osim toga, rast cijena stambenih nekretnina usporio se krajem 2022., hipotekarno kreditiranje bilo je slabo, a dug kućanstava je ograničen i smanjuje se u odnosu na dohodak kućanstava. Latvija se suočava s ključnim strukturnim gospodarskim izazovima povezanim sa smanjenom ponudom radne snage, što je doprinijelo brzom povećanju jediničnih troškova rada i moglo bi narušiti konkurentnost u srednjoročnom razdoblju. Politika je općenito povoljna, iako bi određene dodatne mjere mogle pomoći da se smanje rizici koji proizlaze iz utvrđenih slabosti. U tom bi smislu bile važne politike kojima se štiti konkurentnost, uključujući mjere za povećanje kvalitete i kvantitete ponude radne snage. Skraćivanje postupka izdavanja građevinskih dozvola pomoglo bi da se podupre povećanje ponude stambenih nekretnina i poboljša stanje na tržištu stambenih nekretnina.

- (13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, deficit opće države u Latviji se sa 7,1 % BDP-a u 2021. smanjio na 4,4 % u 2022., dok je dug opće države pao s 43,7 % BDP-a krajem 2021. na 40,8 % krajem 2022. Komisija je 24. svibnja 2023. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. Ugovora. U tom se izvješću razmatra proračunsko stanje Latvije jer je njezin deficit opće države 2022. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. U izvješću je zaključeno da kriterij deficita nije ispunjen. U skladu s Komunikacijom od 8. ožujka 2023. Komisija nije predložila pokretanje novih postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2023. Komisija je zatim navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023. Latvija bi to trebala uzeti u obzir pri izvršenju svojeg proračuna za 2023. i pripremi nacrtu svojeg proračunskog plana za 2024.
- (14) Na saldo opće države utjecale su mjere fiskalne politike poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. U 2022. te mjere fiskalne politike koje su utjecale na povećanje rashoda uključivale su nadoknadu troškova grijanja (na temelju korištenog izvora energije) i smanjenje računa za električnu energiju za kućanstva; mjesečne naknade za ranjiva kućanstva i obitelji s djecom, kao i raniju indeksaciju mirovina; bespovratna sredstva energetske intenzivnim poduzećima i nadoknadu za povećanje troškova električne energije poduzećima. Komisija procjenjuje da je u 2022. neto proračunski trošak tih mjera iznosio 1,5 % BDP-a. Na saldo opće države utjecao je i proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine, procijenjen na 0,2 % BDP-a 2022. Istodobno je procijenjeni trošak privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 pao s 5,0 % BDP-a u 2021. na 1,2 % BDP-a u 2022.

- (15) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Latviji ⁷ da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući poticaj iz Mehanizma, te očuva ulaganja koja financira država. Vijeće je Latviji preporučilo i da zadrži pod kontrolom rast tekućih rashoda koje financira država.
- (16) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike⁸ bio je u 2022. neutralan, na 0,0 % BDP-a, što je u kontekstu visoke inflacije bilo primjereno. Latvija je u skladu s preporukom Vijeća nastavila pružati potporu oporavku ulaganjima koja su financirana sredstvima iz Mehanizma. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije iznosili su 1,1 % BDP-a u 2022. (1,3 % BDP-a u 2021.). Zbog ograničenja kapaciteta i rasta cijena u građevinarstvu neka su ulaganja financirana bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije kasnila u 2022., što je dovelo do malog smanjenja u rashodima. Ulaganja koja financira država imala su kontrakcijski učinak od 1,2 postotna boda na smjer fiskalne politike⁹. Latvija stoga nije očuvala ulaganja koja financira država, što nije u skladu s preporukom Vijeća. Ujedno je rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) imao kontrakcijski učinak od 0,3 postotna boda na smjer fiskalne politike. Latvija je stoga zadržala pod kontrolom rast tekućih rashoda koje financira država.

---

⁷ Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 63.).

⁸ Smjer fiskalne politike mjeri se kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast. Za više detalja vidjeti okvir 1 u tablicama s fiskalnim statističkim podacima.

⁹ Taj kontrakcijski učinak osobito je uzrokovan nižom potrošnjom za projekte ulaganja koji su sufinancirani iz fondova Unije, što je utjecalo i na nacionalna kretanja sufinanciranja (posebno na razini lokalne države), kao i prijenosom vojne opreme Ukrajini, što se bilježi kao negativne bruto investicije u fiksni kapital neutralizirane kapitalnim transferima. Istodobno su ostali kapitalni rashodi koje financira država imali ekspanzivan učinak od 1,7 postotnih bodova BDP-a. Povećanje ostalih kapitalnih rashoda uglavnom se objašnjava dvama čimbenicima: stvaranjem pričuva prirodnog plina za sigurnost nacionalne opskrbe energijom i prijenosom vojne opreme Ukrajini.

- (17) Makroekonomski scenarij na kojem se temelje proračunske projekcije u Programu stabilnosti za 2023. oprezan je za 2023. i nakon toga. Vlada predviđa se da će realni BDP u 2023. stagnirati te u 2024. porasti za 2,0 %. Za usporedbu, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se veći rast realnog BDP-a, od 1,4 % u 2023. i 2,8 % u 2024., uglavnom zbog uključivanja novih objavljenih podataka koji nisu uključeni u Program stabilnosti za 2023., prvenstveno revizije podatka o rastu BDP-a u 2022., kao i brze procjene za prvo tromjesečje 2023., u kojima je rast BDP-a veći od prethodno očekivanog. Međutim, u nominalnom smislu predviđeni rast BDP-a sličan je u obje prognoze, s očekivanim rastom od 11,7 % u 2023 i 5,5 % u 2024. u Programu stabilnosti za 2023. i od 10,5 % i 5,6 % za dotične godine u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023.
- (18) Vlada u Programu stabilnosti za 2023. očekuje da će se deficit opće države u 2023. smanjiti na 4,0 % BDP-a. Prilagodba deficita u 2023. uglavnom odražava kretanja rashoda. Od postupnog ukidanja većine mjera potpore povezanih s pandemijom očekuje se učinak smanjenja deficita, a paušalni rashodi iz 2022. za stvaranje nacionalne pričuve plina nisu predviđeni za 2023. Te bi se uštede djelomično trebale neutralizirati mjerama rashoda koje su uključene u proračunski paket za 2023., kao što su povećanje plaća javne uprave i medicinskog osoblja, veći tekući rashodi za usluge zdravstvene zaštite, znanost, istraživanje i visoko obrazovanje, kao i znatan paket javnih ulaganja za obranu i unutarnju sigurnost. Osim toga, očekuje se veća potrošnja za mirovine i doplatke zbog viših koeficijenata indeksacije. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 40,8 % BDP-a krajem 2022. na 39,6 % BDP-a krajem 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 3,8 % BDP-a za 2023. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu stabilnosti za 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se nešto veći udio duga opće države u BDP-u, od 39,8 % krajem 2023.

(19) Očekuje se da će na saldo opće države u 2023. i dalje utjecati mjere poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. Te mjere uglavnom obuhvaćaju produljene mjere iz 2022. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. neto proračunski trošak tih mjera potpore iznositi 1,0 % BDP-a¹⁰. Čini se da većina mjera u 2023. nije usmjerena na najranjivija kućanstva i poduzeća i da ne šalju jasan cjenovni signal da se smanji potražnja za energijom i poveća energetska učinkovitost. Stoga se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. procjenjuje da će iznos ciljanih mjera potpore koji treba uzeti u obzir pri ocjeni usklađenosti s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022.¹¹ iznositi 0,1 % BDP-a u 2023. (u usporedbi s 0,5 % BDP-a u 2022.). Procjenjuje se da će proračunski trošak pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine povećati za 0,1 postotni bod BDP-a u odnosu na 2022. Naposljetku, očekuje se da će saldo opće države 2023. pogodovati postupno ukidanje privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, koje su procijenjene na 1,2 % BDP-a.

---

¹⁰ Taj iznos predstavlja razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera, uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

¹¹ Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Latvije i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Latvije za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 112.).

- (20) U svojoj Preporuci od 12. srpnja 2022. Vijeće je preporučilo da Latvija poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike¹², uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Latvija bi se trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Latviji je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

---

¹² Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2023. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje Latvije, koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 11,5 % u nominalnom smislu.

(21) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike biti ekspanzivan (-0,9 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. To je u skladu s neutralnim smjerom fiskalne politike u 2022. (0,0 % BDP-a). Predviđa se da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) u 2023. imati ekspanzivan učinak od 0,5 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjeni trošak ciljanih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,4 % BDP-a. To uključuje i više troškove pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine (za 0,1 % BDP-a). Stoga ekspanzivni učinak neto primarnih tekućih rashoda koje financira država nije rezultat ciljane potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Na ekspanzivni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) utječu mjere rashoda uključene u proračunski paket za 2023., kao što su povećanje plaća javne uprave i medicinskog osoblja, dodatni tekući rashodi za financiranje onkologije, znanosti i istraživanja te drugi diskrecijski tekući rashodi za nacionalnu upravu, kao i veća potrošnja za mirovine i doplatke. Ukupno gledajući, predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država nije u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Predviđa se da će rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije u 2023. iznositi 2,2 % BDP-a, a da će ulaganja koja financira država imati ekspanzivan učinak na smjer fiskalne politike od 1,0 postotnih bodova¹³.

---

¹³ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti kontrakcijski i iznositi 1,7 postotnih bodova BDP-a zbog činjenice da Komisijina proljetna prognoza 2023. ne uključuje stvaranje rezervi prirodnog plina za sigurnost opskrbe energijom ni vojnu pomoć Ukrajini.

Stoga Latvija planira financirati dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije i predviđa se da će očuvati ulaganja koja financira država. Planira financirati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, te u energetska sigurnost, kao što su kupnja električnih vozila za javni prijevoz, povećanje energetske učinkovitosti višestambenih zgrada i poslovnih nekretnina, modernizacija mreža za prijenos i distribuciju električne energije, povećanje kapaciteta službi za spašavanje, centralizacija digitalnih platformi i sustava upravljanja u javnom sektoru, razvoj digitalnih vještina i digitalizacija poslovnih procesa, razvoj širokopolasne infrastrukture, kao i poticanje digitalizacije u obrazovnom sektoru. Ta se javna ulaganja uglavnom financiraju iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

- (22) Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se deficit opće države u 2024. smanjiti na 2,5 % BDP-a. To smanjenje u 2024. uglavnom je rezultat postupnog ukidanja mjera potpore za ublažavanje posljedica visokih cijena energije, nepostojanja tekućih rashoda povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 te činjenice da će ulaganja za potporu oporavku od pandemije završiti u 2023. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se krajem 2024. udio duga opće države u BDP-u neznatno povećati, na 39,7 %. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni deficit od 2,7 % BDP-a u 2024. To je u skladu s deficitom predviđenim u Programu stabilnosti za 2023. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se veći udio duga opće države u BDP-u, od 40,5 % krajem 2024., uglavnom zbog nižeg nominalnog BDP-a.

- (23) U Programu stabilnosti za 2023. predviđa se postupno ukidanje svih mjera energetske potpore u 2024. Komisija također pretpostavlja potpuno ukidanje mjera energetske potpore tijekom 2024. To se temelji na pretpostavci da neće biti novih povećanja cijene energije.
- (24) U Uredbi (EZ) br. 1466/97 poziva se na godišnje poboljšanje strukturnog proračunskog salda prema srednjoročnom proračunskom cilju, s 0,5 % BDP-a kao mjerilom¹⁴. S obzirom na fiskalnu održivost i potrebu za smanjenjem deficita na razinu ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom, Komisija smatra da bi za 2024. bilo primjereno poboljšanje strukturnog salda od najmanje 0,5 % BDP-a. Da bi se postiglo to poboljšanje, i u skladu s metodologijom Komisije, rast neto primarnih rashoda koje financira država¹⁵ ne bi u 2024. smio biti veći od 3,0 %, što se navodi i u ovoj Preporuci. To će doprinijeti i smanjenju temeljne inflacije, koja je znatno iznad prosjeka europodručja i koja bi, ako se nastavi, mogla dovesti do gubitaka konkurentnosti. Istodobno bi trebalo postupno ukinuti preostale mjere energetske potpore (koje Komisija trenutačno procjenjuje na 1,0 % BDP-a u 2023.), ako to dopuštaju kretanja energetske tržišta i počevši od mjera koje su najmanje ciljane, a s time povezane uštede trebalo bi iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Prema Komisijinim procjenama to bi dovelo do rasta neto primarnih rashoda ispod preporučene maksimalne stope rasta za 2024. Osim toga, prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. rast neto primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Bude li to potvrđeno, bilo bi primjereno da rast neto primarnih rashoda u 2024. bude niži.

---

¹⁴ Člankom 5. Uredbe (EZ) br. 1466/97 također se zahtijeva prilagodba za više od 0,5 % BDP-a za države članice čija razina duga prelazi 60 % BDP-a ili koje imaju znatne rizike u pogledu održivosti sveukupnog duga.

¹⁵ Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez diskrecijskih mjera na strani prihoda i isključujući rashode za kamate i rashode za cikličnu nezaposlenost.

- (25) Uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast neto primarnih rashoda koje financira država od 1,3 % u 2024., što je manje od preporučene stope rasta.
- (26) Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se državna ulaganja povećati s 5,5 % BDP-a u 2023. na 6,1 % BDP-a u 2024. Veća ulaganja rezultat su većih ulaganja koje financira država i većih ulaganja koje financira Unija, među ostalim u okviru Mehanizma.
- (27) U Programu stabilnosti za 2023. navedeni su srednjoročni fiskalni ciljevi do 2026. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se deficit opće države smanjiti na 2,2 % BDP-a u 2025. te na 0,7 % do 2026. Stoga se planira da će se deficit opće države u 2024. smanjiti ispod 3 % BDP-a i ostati ispod 3 % tijekom trajanja Programa. Prema Programu stabilnosti za 2023. očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti s 39,7 % BDP-a krajem 2024. na 38,9 % BDP-a do kraja 2026.

(28) Porezni prihodi Latvije kao udio u BDP-u znatno su ispod prosjeka Unije. To ograničava pružanje javnih usluga, posebno u području zdravstvene i socijalne zaštite. Kapital i imovina relativno su nedovoljno oporezovani u usporedbi s prosjekom Unije i nude potencijal za povećanje poreznih prihoda. Osim toga, Latvija ima relativno niske prihode od oporezivanja rada unatoč relativno visokim poreznim stopama. To upućuje na to da je potrebno nastaviti napore za poboljšanje porezne usklađenosti i suzbijanje sive ekonomije. Siromaštvo i nejednakost i dalje su visoki, posebno zbog niske potrošnje za socijalnu zaštitu. Primjerenost socijalne sigurnosne mreže se poboljšala, ali rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti i dalje je visok, posebno za najranjivije skupine. Rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti u starijoj dobi najviši je u Uniji (45,9 % u usporedbi s 19,5 % u Uniji u 2021.) i također je i dalje vrlo visok za osobe s invaliditetom (41,2 % u Latviji u usporedbi s 29,7 % u Uniji u 2021.). Pristup socijalnim uslugama na temelju individualnih potreba i njihova kvaliteta i dalje predstavljaju izazov zbog nedostatka socijalnih radnika i njihova velikog radnog opterećenja, kao i razlika među općinama. Sustav dugotrajne skrbi je rascjepkan, s ograničenim napretkom u prelasku s institucionalne skrbi na pružanje usluga pomoći u kući i u zajednici. Primjerenost i dostupnost socijalnog stanovanja ograničena je zbog nedostatnog dugoročnog financiranja. Javna potrošnja za zdravstvenu zaštitu kao udio u BDP-u niska je u odnosu na prosjek Unije, a u srednjoročnim proračunskim planovima očekuje se da će se s 5,6 % BDP-a u 2022. smanjiti na 3,6 % u 2026. prema Programu stabilnosti za 2023. I to je znatno ispod razine javnog financiranja potrebne za zdravstvenu zaštitu od 6 % BDP-a do 2027., kako je navedeno u latvijskim Smjernicama politika za javno zdravstvo za razdoblje 2021. – 2027. Iako je smanjenje uglavnom rezultat postupnog ukidanja privremenih mjera potpore za COVID-19, ne postoje ni planovi za održivo financiranje zdravstvene zaštite. Osim toga, Latvija ima manjak radne snage u zdravstvenom sektoru, osobito medicinskih sestara. Zbog toga je pravovremen i jednak pristup zdravstvenoj zaštiti za sve ograničen.

- (29) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Provedba plana za oporavak i otpornost Latvije dobro napreduje. Latvija je podnijela jedan zahtjev za plaćanje ukupne vrijednosti 201 milijun EUR, za ostvarenih 9 ključnih etapa. Zbog objektivnih okolnosti povezanih s povećanjima cijena energije i građevinskih materijala te ograničenja lanca opskrbe zbog ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine Latvija namjerava podnijeti izmjene plana te dodati poglavlje o planu REPowerEU radi ubrzavanja dekarbonizacije gospodarstva i smanjenja ovisnosti o fosilnim gorivima. Brzo uključivanje novog poglavlja o planu REPowerEU u plan za oporavak i otpornost omogućit će financiranje dodatnih reformi i ulaganja za potporu strateškim ciljevima Latvije u području energetike i zelene tranzicije. Sustavno i učinkovito uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira tog plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.
- (30) Komisija je sve programske dokumente kohezijske politike Latvije odobrila u 2022. Brza provedba programâ kohezijske politike, uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, iznimno je važna za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije, povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te uravnotežen teritorijalni razvoj u Latviji.
- (31) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost i programima kohezijske politike, Latvija se suočava s izazovima koji se odnose na pristup financiranju, energetiku i zelenu tranziciju.

(32) Kreditni tok prema privatnom sektoru iznosio je 1 % BDP-a u 2021., što je znatno ispod stope rasta gospodarstva. To uzrokuje dodatno smanjenje duga privatnog sektora, koji je među najnižima u Uniji. Taj slabi kreditni rast donekle je rezultat slabe potražnje, ali na njega utječu i brojni izazovi na strani ponude. Malim i srednjim poduzećima posebno je teško dobiti kredit, djelomično zbog većeg kreditnog rizika, ali i zbog većeg troška kredita i administrativnog opterećenja. Osim toga, slaba likvidnost imovine dostupne za kolateral posebno otežava dobivanje kredita izvan regije Rige. To predstavlja znatnu prepreku hipotekarnom kreditiranju i kreditiranju poduzeća. Nastojanja politika uglavnom su bila usmjerena na potporu kreditiranju u kombinaciji s javnim bespovratnim sredstvima. Međutim, to predstavlja znatan trošak za državni proračun i stoga nije održiv način poticanja kreditiranja. Za ublažavanje ograničene ponude kredita potrebna su opća povećanja transparentnosti i povjerenja u poslovno okruženje, uključujući smanjenje opsega sive ekonomije. Osim toga, poboljšanjem postupka insolventnosti kako bi se postigla visoka stopa poslovnog restrukturiranja i moguće više stope povrata kredita smanjili bi se percipirani rizici za banke i potaknulo kreditiranje. Ciljani programi kredita i jamstava mogli bi pomoći u smanjenju likvidnosnih rizika s kojima se banke suočavaju pri prihvaćanju kolaterala na relativno nelikvidnim tržištima. Programi javnog kreditiranja za strateški važna područja ulaganja, kao što su zelena tranzicija i regionalni razvoj mogli bi povećati učinkovito tržišno natjecanje na bankovnom tržištu ili popuniti nedostatke na tržištu ako je bankovno financiranje preskupo ili nije dostupno. Nadalje, programi javnih jamstava i kreditiranja nude znatno troškovno učinkovitiji način podupiranja privatnog zaduživanja od programa bespovratnih sredstava. Osim prepreka bankovnom financiranju, latvijsko tržište alternativnih izvora financiranja nedovoljno je razvijeno i ima potencijala za poboljšanje pristupa poduzeća financiranju.

(33) Latvija je osigurala neovisnost od ruskog plina nakon parlamentarne odluke u srpnju 2022. da od 1. siječnja 2023. prestane kupovati ruski prirodni plin. Domaći opskrbljivači plinom uspjeli su pronaći alternativne izvore prirodnog plina zahvaljujući uvozu ukapljenog prirodnog plina (UPP) iz terminala za UPP u Klaipėdi u Litvi i novog terminala za UPP u Inkoou u Finskoj. Sadašnja je situacija pokazala potrebu za ubrzanjem sporog uvođenja postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije. Latvija ima jedan od najvećih udjela energije iz obnovljivih izvora u Uniji, iako je taj udio stagnirao od 2020. do 2021. Latvija bi imala koristi od ubrzanja uvođenja energije vjetra i sunca, što je najisplativije i najdugotrajnije rješenje za povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora. Plan za oporavak i otpornost Latvije već uključuje mjere za uklanjanje regulatornih prepreka za uvođenje energije vjetra na kopnu. Ipak, trebalo bi uložiti dodatne napore za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije, grijanje i hlađenje. To bi obuhvaćalo modernizaciju elektroenergetske mreže, poticanje decentralizirane proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, fleksibilnost energetskeg sustava (odgovor na potražnju i skladištenje), dodatno poboljšanje postupaka izdavanja dozvola i uspostavu pravnog okvira i poticaja za promicanje energetskih zajednica. Dovođenjem sinkronizacije Latvije s elektroenergetskom mrežom Unije dodao bi se kapacitet prijenosa tako da bi se sve veći udio izvora obnovljive energije na moru i na kopnu mogao integrirati u mrežu. Elektroenergetska mreža Latvije, kao i drugih baltičkih država članica, i dalje je izložena jer je sinkronizirana s elektroenergetskom mrežom BRELL (Bjelarus, Rusija, Estonija, Litva i Latvija). Regionalna sinkronizacija elektroenergetske mreže s ostatkom Unije napreduje, ali je još treba dovršiti, a za to je nužna suradnja s Estonijom i Litvom. U Latviji je od kolovoza 2022. do ožujka 2023. potrošnja prirodnog plina smanjena za 30 % u odnosu na prosječnu potrošnju plina u istom razdoblju u proteklih pet godina, što je više od ciljnog smanjenja od 15 %. Latvija bi mogla nastaviti privremeno smanjivati potražnju za plinom do 31. ožujka 2024. u skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2022/1369¹⁶.

---

¹⁶ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

- (34) Latvija bi trebala ubrzati napore za povećanje mjera energetske učinkovitosti u cilju dekarbonizacije fonda zgrada, kao i prometa i industrije te uvesti nove mjere financiranja i potpore radi ostvarenja ciljeva dugoročne strategije obnove.
- (35) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući proizvodnju te uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Kako bi se oslobodio neiskorišteni potencijal ponude radne snage, te mjere trebaju biti dostupne, posebno pojedincima te u sektorima i regijama na koje će zelena tranzicija najviše utjecati. U 2022. prijavljen je manjak radne snage u 25 od 436 zanimanja za koja su potrebne specifične vještine ili znanja za zelenu tranziciju, uključujući električare i inženjere strojarstva. Manjak radne snage prijavljen je kao jedan od čimbenika koji ograničavaju proizvodnju u industriji i građevinarstvu.
- (36) Uzimajući u obzir Komisijinu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti za 2023. i njegovo je mišljenje¹⁷ navedeno u preporuci br. 1.

---

¹⁷ U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

(37) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je državama članicama europodručja preporučilo da, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, poduzmu sljedeće: i. očuvaju održivost duga i suzdrže se od pružanja široke potpore ukupnoj potražnji u 2023., bolje usmjere fiskalne mjere koje se poduzimaju za ublažavanje učinaka visokih cijena energije i razmotre odgovarajuće načine za okončanje potpore kada se pritisci na cijene energije smanje; ii. održavaju visoku razinu javnih ulaganja i promiču privatna ulaganja radi potpore zelenoj i digitalnoj tranziciji; iii. podupiru kretanja plaća kojima se ublažava gubitak kupovne moći i pritom ograniče sekundarne učinke na inflaciju, dodatno poboljšaju aktivne politike tržišta rada i poduzimaju mjere za rješavanje problema nedostatka vještina; iv. unaprijede poslovno okruženje i osiguraju da energetska potpora poduzećima bude troškovno učinkovita, privremena i usmjerena na poduzeća koja su sposobna opstati te da se njome zadrže poticaji za zelenu tranziciju; i v. očuvaju makrofinancijsku stabilnost i prate rizike te nastave s radom na dovršetku bankovne unije. Kada je riječ o Latviji, preporukama br. 1, 2, 3 i 4 doprinosi se provedbi prve, druge, treće i četvrte preporuke iz Preporuke o europodručju za 2023.,

PREPORUČUJE da Latvija u 2023. i 2024. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. U 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigurati da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, da budu fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije.

Osigurati razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država u 2024. na najviše 3,0 %¹⁸.

Očuvati javna ulaganja koja financira država i osigurati učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije.

U razdoblju nakon 2024. nastaviti provoditi srednjoročnu fiskalnu strategiju postupne i održive konsolidacije, u kombinaciji s ulaganjima i reformama koji potiču veći održivi rast, s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija.

Proširiti oporezivanje, među ostalim nekretnina i kapitala, i ojačati primjerenost zdravstvene i socijalne zaštite.

2. Nastaviti stabilnu provedbu plana za oporavak i otpornost i brzo finalizirati poglavlje o planu REPowerEU kako bi ga što prije počela provoditi. Nastaviti brzu provedbu programâ kohezijske politike uz blisku komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost.

---

¹⁸ Procjenjuje se da to odgovara godišnjem poboljšanju strukturnog proračunskog salda od najmanje 0,5 % BDP-a za 2024., kako je opisano u uvodnoj izjavi 24.

3. Poboljšati pristup financiranju za mala i srednja poduzeća u okviru programa javnog kreditiranja i jamstava usmjerenih na olakšavanje ulaganja od strateške važnosti, posebno u području zelene tranzicije i regionalnog razvoja.
4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima, za što je potrebno ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, osobito energije iz vjetra na kopnu i na moru, kao i energije sunca, te jačati mjere energetske učinkovitosti, primjerice novim mjerama financiranja i potpore za ostvarenje ciljeva dugoročne strategije obnove. Osigurati dostatni kapacitet interkonekcija kako bi se povećala sigurnost opskrbe i nastaviti sinkronizaciju s elektroenergetskom mrežom Unije. Pojačati napore na razini politika usmjerene na pružanje i stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu tranziciju.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
